

безпечної поведінки та відповідальності. Важливим є використання інтерактивних форм співпраці, залучення батьків до освітнього процесу, організація спільних заходів, що сприяють формуванню у дітей практичних навичок безпеки та відповідальності.

Співпраця закладу дошкільної освіти та родини виступає необхідною педагогічною умовою, яка забезпечує ефективність виховання відповідальної та безпечної поведінки дітей 5-7 років.

Список використаних джерел:

1. Акопян Л., Погорелова Л. Співробітництво, партнерство, довіра. Сучасний погляд на взаємодію педагога і батьків. *Дошкільне виховання*. 2013. № 1. С. 26-28.

2. Карнаух Л. П. Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку в соціальному середовищі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Умань, 2010. 252 с.

3. Матвієнко С.І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності : навч.-метод. посіб. Ніжин: Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2012. 106 с.

4. *Педагогічне партнерство ЗДО з учасниками освітнього процесу: навчально-методичний посібник* / укл. Л. В. Бобро. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 146 с.

5. Трофаїла Н. Д. Співпраця закладу дошкільної освіти та сім'ї у вихованні дітей. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»* Одеса, 2019. Вип. 12. Т. 2. С. 114-117.

УДК 37.091:373.2:37.013.3

РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ГРОМАДАХ: ВИКЛИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Мірошник Ірина, кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри мов і методики їх викладання Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка, Україна.

Реформа децентралізації, що розпочалася в Україні у 2014 році, стала однією з ключових трансформацій державного управління, передбачаючи передачу значної частини повноважень і ресурсів органам місцевого самоврядування.

У галузі освіти ця реформа означає переорієнтацію управління на рівень територіальних громад, які отримали відповідальність за забезпечення доступності та якості освітніх послуг, зокрема дошкільної освіти.

Дошкільна освіта є фундаментом розвитку особистості дитини та важливим чинником соціально-економічного розвитку суспільства. У сучасних умовах вона розглядається не лише як освітня, але й як соціальна та економічна інституція, що сприяє зайнятості батьків та відновленню економіки країни.

Іншомовна дошкільна освіта в Україні стає важливим чинником формування соціокультурної, мовленнєвої та комунікативної компетентності дитини. В умовах децентралізації освітня політика набуває нових вимірів, оскільки місцеві громади стають відповідальними за організацію якісної дошкільної освіти, яка включає опанування іншою мовою як частиною освітнього середовища.

У контексті децентралізації розвиток іншомовної дошкільної освіти набуває нових можливостей, але водночас супроводжується низкою викликів, що потребують системного аналізу.

Позитивними аспектами децентралізації для іншомовної дошкільної освіти є:

- гнучкість освітніх програм відповідно до потреб громади (наприклад, з урахуванням особливостей багатомовних територій);
- можливість локального партнерства з міжнародними організаціями та спільнотами;
- ефективніше використання бюджетних коштів на підтримку іншомовних ініціатив.

Викликами розвитку іншомовної дошкільної освіти в умовах децентралізації є:

1) Нерівномірність фінансових можливостей та нерівність ресурсів громад (багатші громади можуть забезпечити якісні освітні послуги, тоді як менш спроможні стикаються з браком фінансування).

Попри зростання доходів місцевих бюджетів, фінансове навантаження на громади значно збільшилося, що створює ризики закриття малокомплектних закладів; скорочення кадрового складу, у тому числі кваліфікованих педагогів, здатних працювати в умовах іншомовного навчання [1]; зниження якості освітніх послуг, зумовлене скороченням кваліфікованих кадрів та обмеженим доступом до методичних матеріалів. У свою чергу, автономність громад у визначенні пріоритетів інших мов в освітніх програмах створює ризики нерівномірності якості та доступу до ресурсів для іншомовної освіти між громадами [5].

2) Дефіцит кваліфікованих педагогічних кадрів, особливо в сільських громадах. Хоча нове законодавство унормувало педагогічне навантаження та робочий час для педагогів, однак проблема кадрового забезпечення залишається актуальною, що супроводжується низькою мотивацією педагогів, їх міграцією та недостатнім рівнем професійного розвитку.

3) Наявність управлінських та організаційних труднощів

Не всі громади мають достатній управлінський потенціал для ефективного управління освітньою системою. Відсутність досвіду стратегічного планування, слабка інституційна спроможність і недостатня участь громадськості у прийнятті рішень ускладнюють процес реформування.

4) Труднощі у забезпеченні якості та доступності освіти, зумовлені територіальною нерівністю, яка породжує фінансову нерівність між громадами, що призводить до відставання малих та сільських об'єднаних територіальних громад у впровадженні інноваційних освітніх практик;

недостатнім розвитком інфраструктури; обмеженим доступом до інклюзивної освіти.

5) Вплив воєнних та соціально-економічних факторів (руйнування інфраструктури; внутрішня міграція населення; психологічні проблеми дітей і педагогів).

Проте хоча українське законодавство гарантує право на освіту рідною та іншою мовою [3; 2], для іншомовної дошкільної освіти відсутня окрема стратегія, що стає предметом дискусій серед науковців [4]. Крім того, Державні стандарти дошкільної освіти визначають загальні вимоги до розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку, але не деталізують організацію іншомовного компонента. Це дає громадам простір для творчості, але водночас створює ризики недотримання єдиних освітніх критеріїв.

Отже, вищезазначені фактори, а також **відсутність чітких стандартів** щодо інтегрованого іншомовного компонента значно ускладнюють реалізацію освітньої політики на місцях.

Попри численні виклики, децентралізація відкриває **нові перспективи** для розвитку іншомовної дошкільної освіти в громадах:

1) Автономія та гнучкість управління

Громади отримали можливість самостійно визначати пріоритети розвитку освіти, що дозволяє:

- адаптувати освітні послуги до місцевих потреб;
- впроваджувати інноваційні моделі управління;
- оптимізувати мережу закладів.

2) Розвиток партнерства та участі громади

Децентралізація сприяє розвитку партнерських відносин між:

- органами влади;
- закладами освіти;
- громадськими організаціями;
- батьківською спільнотою.

Це створює умови для більш демократичного управління освітою.

3) Інновації та цифровізація

Сучасні громади активно впроваджують:

- цифрові технології;
- дистанційні форми навчання;
- інноваційні педагогічні підходи.

Це сприяє підвищенню якості освітнього процесу та розширенню доступу до освіти.

4) Підвищення ролі дошкільної освіти в розвитку громади

Дошкільна освіта стає важливим елементом соціальної інфраструктури громади, що:

- сприяє економічному розвитку;
- забезпечує зайнятість населення;
- підвищує якість життя.

5) Міжнародна підтримка та інтеграція

Україна отримує значну підтримку міжнародних партнерів у розвитку іншомовної дошкільної освіти, що відкриває нові можливості для:

- модернізації освітньої системи;
- впровадження європейських стандартів;
- обміну досвідом.

Подальший розвиток іншомовної дошкільної освіти в громадах потребує підвищення фінансової спроможності громад, розвитку кадрового потенціалу, удосконалення нормативно-правової бази, посилення державної підтримки, розвитку інноваційних підходів. Особливу увагу слід приділяти забезпеченню рівного доступу до якісної освіти для всіх дітей незалежно від місця проживання.

Таким чином, децентралізація створила нову модель управління дошкільною освітою, яка базується на принципах автономії, відповідальності та орієнтації на потреби громади. Водночас ця модель супроводжується значними викликами, пов'язаними з фінансуванням, кадровим забезпеченням та організаційною спроможністю. Попри це, реформа відкриває широкі можливості для розвитку інноваційної, доступної та якісної іншомовної дошкільної освіти, що відповідає сучасним потребам суспільства.

Список використаних джерел:

1. Дорошенко О. І. Проблеми підготовки педагогів іншомовної освіти в умовах децентралізації. *Освітні горизонти*. 2022. Вип. 14. С. 45–52.
2. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017. К., 2017. 145 с.
3. Конституція України. К., 1996.
4. Кузьменко Л. П. Освітня політика щодо мовної освіти: українські реалії. *Вісник науки*. 2021. Т. 7. № 1. С. 88–95.
5. Шевченко А. Л. Децентралізація та якість дошкільної освіти в Україні. *Актуальні проблеми педагогіки*. 2021. Вип. 22. С. 67–74.

УДК 373.2.015.31-056.2/.3

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ООП

Мірошник Юлія, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Україна.

Сучасні дослідження емоційної сфери дітей з особливими освітніми потребами (ООП) доводять, що критичним етапом формування соціально-емоційних навичок є дошкільний вік. Важливим фактором цього є те, що саме в цьому віці дитина здобуває перші освітні досягнення та навички адаптації до школи. Все це потребує від дитини готовності до емоційної саморегуляції та вміння долати емоційні труднощі. Крім того, слід відзначити, що система підтримки дітей з